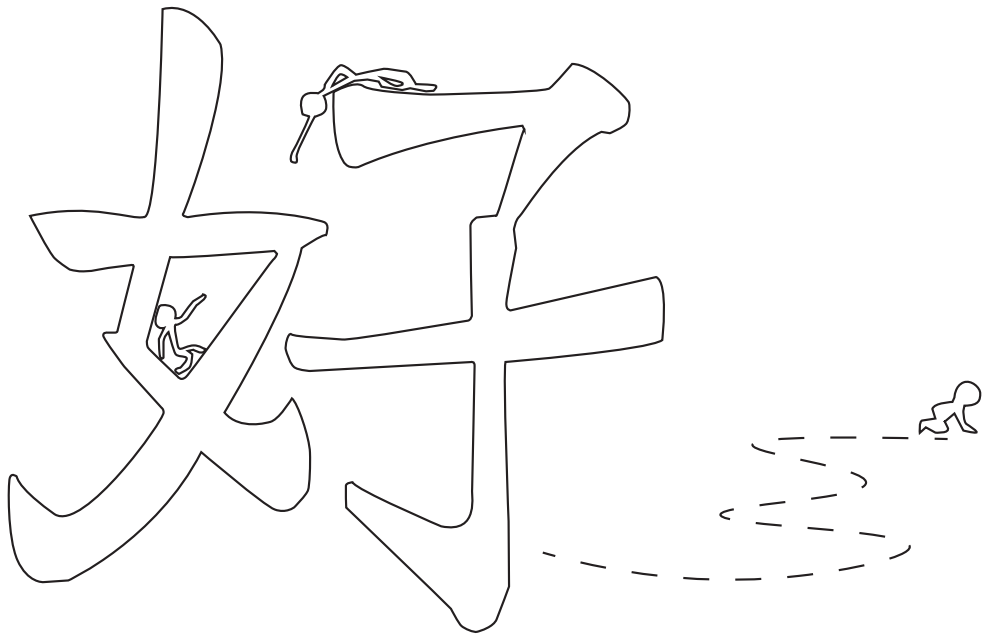

EEN GOEDE MOEDER STERFT

Alice Cottaar

6

Eva. Maart 1967

Ik kan niet slapen want morgen ben ik jarig. Dan krijg ik een fiets. Misschien. Papa en mama willen het niet verklappen. Als ik vannacht doodga, dan weet ik het nooit. Dat kan best hoor, dat ik doodga! Als je oud bent ga je zéker dood, maar kinderen kunnen ook dood. Meestal is dat in het ziekenhuis, maar het kan ook thuis, als niemand het weet. Dan staat morgen in de krant dat ik net niet precies zes jaar ben geworden, dat ik nooit met mijn tweede hand mag tellen. En dan moet iedereen huilen. Papa en mama moeten het meeste huilen, want dan hebben ze helemaal een fiets gekocht en willen ze me verrassen en dan ben ik er niet! Sander is nog veelste klein om te fietsen. Zou Sander ook verdrietig zijn als ik dood ben? Als Sander doodgaat dan ben ik heel erg, echt hééél erg verdrietig. Maar als mama doodgaat, is het nog veel erger. Dan kan ik niet meer ademen van het huilen.

De tranen maken mijn kussen nat, maar dat is niet erg, want het is niet écht dat mama dood is.

Als ik straks dood ben, voel ik dat niet. Het is alleen dat ik het dan niet weet.

Ik word wakker omdat ik moet plassen. Snel sta ik op. Er is een tent en er staan een heleboel mensen in de rij. Gelukkig is er een wc waar niemand op wil. Ik ook niet, want er is geen deur voor en dan kan iedereen me zien. Maar ik moet zo vreselijk nodig. Snel ga ik de trapjes op en doe mijn broek naar beneden.

Ik ben zes, maar mama zegt dat ze me toch een luier omdoet als ik nog een keer in mijn bed plas.

Eva. April 1967

De zuster zegt dat ik in bed moet gaan liggen om naar de operatiekamer te gaan, maar dat kan niet. 'Papa moet nog komen!'

'Kom nu maar. Hij is een beetje laat. Artsen hebben het druk. Er kan van alles tussengekomen zijn.'

Er loopt iemand met zwarte haren en een doktersjas voorbij. Ik ren naar hem toe, maar zie gelukkig net op tijd dat het papa niet is. Ik krijg een duwtje in de rug van de zuster.

'Kom, meisje.'

Nog een keer kijk ik de gang in, dan laat ik me meevoeren naar mijn bed. Daar ligt de spuit al klaar. De zuster pakt hem op en trekt de vloeistof uit een flesje. Het lijkt wel water, maar het is om me alvast een beetje in slaap te maken. Ze geeft er een tikje tegen en komt dan op me af. Papa heeft beloofd dat het geen pijn doet als ik rustig blijf en niet ga gillen. Maar als hij er niet is, is dat wel heel moeilijk. De zuster legt de spuit weg en komt op me af met een watje jodium. 'Rustig maar. Dit doet geen pijn.'

'Maar dat is jodium!'

Ze lacht. 'Als je geen wond hebt, doet het geen pijn. Voel maar.'

Ik voel de koude vloeistof op mijn been; het prikt niet. Nu moet ik mijn been loslaten. We hebben dat geoefend, papa en ik. Dan tilde hij mijn arm op en liet hem weer vallen. De arm moest meteen vallen, maar soms hield ik hem vast en dan moest ik het nog een keer proberen. Tot het goed ging, maar met mijn been ...

'Nu even je tanden op elkaar. Door de spuit word je lekker slaperig. Dan is het allemaal niet meer zo spannend.'

Ik voel de tranen in mijn ogen. De prik doet pijn! Of is het papa die er niet is?

Als we door de gang rijden, zie ik allemaal mannen met witte jassen. De zuster zegt steeds dat ik me moet laten gaan, maar dat wil ik niet. Ik moet papa zeggen dat hij me mee naar huis moet nemen. Dat ik het zeker weet. Ze mogen me later zoveel pesten als ze willen. Ik zal echt niet zeuren.

Een nieuwe zuster komt naar me toe. 'Zo, wat heb jij een bos lange haren zeg. Die zullen we in een netje stoppen.'

'Nee, dat mag niet! Papa moet nog komen.'

'Rustig maar. Er gebeurt niets. Ik doe alleen een netje om je haar. Die mag er na de operatie weer af.'

Alles wordt wazig en er komt een man met een rubberen kap. Dat is om me echt in slaap te krijgen. Ik voel aan mijn oren. 'Ik wil niet!'

Toch zet hij de kap op mijn mond. Ik wil mijn hoofd wegdraaien, maar dat lukt niet.

'Rustig blijven ademen. Tien tellen en dan ben je in slaap.'

Ik begin te tellen, maar ik word misselijk van de geur. Mijn armen doen het niet meer. De man lacht ...

Helemaal wit, alles is wit en licht en fel. Ik sluit mijn ogen.

Ik lig in een ledikant met hoge spijlen. Mijn hoofd voelt wattig; alles klinkt wattig. Ik knijp mijn ogen stijf dicht en trek ze dan weer open. Als dit een droom is, moet ik snel wakker worden. Maar de spijlen zijn er nog. En ze zijn nog steeds wit; niet eens mooi rood, zoals de spijlen van Sander. Ik begin te huilen, maar ook dat klinkt raar. Is dat door de operatie? Ja, natuurlijk. De operatie is geweest en nu lig ik op zaal. Maar waar zijn de andere kinderen? Waar is mijn haarnetje? Ik voel aan mijn hoofd. Daar zit het nog. Het is zelfs over mijn oren geschoven en nu kan ik niet goed horen. Ik probeer het eraf te trekken, maar het zit vast. Daar komt de zuster. Die moet het eraf halen.

'Meisje, meisje, wat is er toch. Rustig blijven liggen en niet aan je verband komen. Straks komt het los.'

Ze is vast vergeten wat ze beloofd heeft.

'Stoppen nu!' De zuster pakt me bij de arm. 'Tjee, dat kind is sterk', zegt ze tegen iemand die binnenkomt. 'Ze hoort me niet. Help je even? Ik bind haar armen aan de spijlen.'

Ik probeer haar handen weg te slaan, maar ze houdt me stevig vast. Ik roep. 'Het moet af! Moet af! Moet af!' Ze hoort me niet.

Hennie. Mei 1967

Voorschoten, 22 - 29 mei 1967

Lieve Joke,

Ik zat met de telefoon in de hand om je te bellen, maar ik was bang dat je al in bed lag. Ik kan me niet voorstellen hoe jij het voor elkaar krijgt met die vier kleintjes. Je bent zo sterk! Dat is denk ik waarom ik het moeilijk vind om je op te biechten wat er gebeurd is. Ik schrijf het hier neer en hoop dat het goed aankomt. Lees de brief op een rustig moment en oordeel niet te snel. Ik weet dat ik onverantwoord bezig ben geweest. Moeder zou me vermoorden als ze het wist.

Ik was ruim drie maanden zwanger. Je weet dat ik altijd een derde kind wilde. Ik droomde van een nieuwe kans na al ons geklungel met Eva en Sander. Tijdens de feestdagen gaf Maarten opeens toe. Hij zei dat het mijn beslissing was, omdat ik er het meeste werk aan had. Maar ik denk nu dat het een soort tegenprestatie was voor het geld van Vogels dat hij voor zijn onderzoek in Amerika gaat gebruiken. Ach, daar wil ik het nu niet over hebben. Het probleem is dat ik de toekomst veel te rooskleurig inzag. Ik dacht dat Maarten maar voor een half jaar weg zou zijn en dat moeder ondertussen bij ons kon komen wonen. Ik was ook helemaal niet misselijk, zoals bij Eva en Sander, dus ik kon het allemaal wel aan.

Maar toen kreeg Maarten de uitnodiging om voor een jaar of misschien nog wel langer te blijven. Ik was zo in paniek. Er leek geen uitweg. Aan de ene kant de onmogelijkheid om zo'n lange tijd gescheiden te leven, een tijd waarin ik een kind zou krijgen en hij van ons weg zou groeien. Aan de andere kant Maartens idee om met z'n allen te gaan en het kind daar te krijgen. Een bevalling in Amerika is een medische ingreep waarvoor je altijd naar het ziekenhuis moet en standaard verdoving krijgt. Wil je begrijpen dat de miskraam als een opluchting kwam? Al blijft het dubbel; ik voel me zo verdrietig dat mijn Amerikaantje er nooit zal zijn, maar het was waanzin dat we dachten dat we het er wel bij konden hebben.

Ik heb deze brief al een week op mijn bureau liggen. Ik twijfelde of ik hem zou versturen. Alles gaat weer zijn gangetje en soms lijkt het of ik het me verbeeld heb. Ik ben hard bezig met de voorbereidingen voor het afscheidsfeest.

Op de vraag van Gerard; Maarten gaat onderzoek doen op het gebied van de erfelijkheidsleer. Ik weet er het fijne niet van, maar hij belooft dat hij eventuele publicaties zal toesturen.

Ik ben zo blij dat je straks het hele weekend komt en dat we kunnen bijpraten!

Heel veel liefs, je Hennie

PS Vergeet niet om de fotoalbums mee te nemen.

PPS Eva heeft het er de laatste tijd steeds over dat ze een zusje wil. Denk je dat ze iets aangevoeld heeft?

Hennie. Juni 1967

'Wie het eerst in de badkamer is!' Eva rent ervandoor. 'Mama, jij mag niet komen!' Hennie zet het spel dat de kinderen net 'opgeruimd' hebben op zijn plaats. Glimlachend realiseert ze zich dat Sander waarschijnlijk gewonnen heeft; ze hoort geen overwinningskreet. Eva kan zo lief zijn als ze in een goede bui is. Vooral als ze weet dat ze er iets voor terug krijgt; iets lekkers, laat opblijven of, zoals vanavond bij het feest, een combinatie van beide. Voor de dichte badkamerdeur blijft ze staan luisteren naar de kinderstemmetjes. 'Je moet zelf je sokken uitdoen. En je broek! Dan doe ik straks je hemd.' Het is even stil en dan. 'Nee, Sander! Hier blijven. Ik moet eerst voelen of het water wel goed is.' Het is of ze zichzelf hoort. Ze laat zich tegen de badkamerdeur op de grond zakken en sluit haar ogen. Eindelijk rust!

Ze schrikt op van een kreet. 'Sander! Niet aan de kraan! Zie je nou wel, nou heb je je verbrand!' In haar poging om snel overeind te komen, maakt Hennie een verkeerde draai, waardoor een scherpe pijn door haar rug steekt. Even kan ze niet voor- of achteruit en moet ze, half op haar knieën, de pijn uitzitten. Pas als ze zich met de nodige moeite uit haar verkramping heeft bevrijd, realiseert ze zich dat Sander niet meer huilt. Ze hoort alleen nog zijn tevreden gebrabbel.

'Verrassing!' Ze stormen de slaapkamer binnen. 'Mama, kijk, we zijn helemaal schoon. Ik heb Sander zijn tanden geпоetst en hij heeft zelf zijn pyjama aangedaan. Goed van hem, hè? Jij hoeft alleen nog de luier.' Dan verandert haar stem van toon. 'Maar je mag mijn tanden niet poetsen hoor, want ik mag een taartje, dat had je beloofd.'

'Kinderen die vragen, worden overgeslagen.'

'Dat is niet eerlijk! Ik had niet gevraagd.'

'Rustig maar. Papa is met de tafels bezig. Ga maar kijken of je kan helpen.'

Als Eva de kamer uit is, pakt Hennie Sander bij de hand. 'Kom mannetje, dan leg ik je in bed.'

Het feest is goed op gang en Hennie gunt zich de tijd om een glaasje in te schenken en een sigaret op te steken. Ze baant zich, hier en daar even meeluisterend, een weg tussen de druk pratende mensen door en schuift de deur wat verder open. De frisse lucht doet haar goed. Dan ziet ze Joke die op de grond leunend tegen de bank, in slaap is gevallen. Voorzichtig zet ze zich naast haar. Ze moet denken aan al die keren dat ze bij Joke heeft

geslapen. Er is eigenlijk niemand waar ze zo goed mee kan praten als met haar en dat heeft hen heel wat nachtrust gekost. Haar vriendin snurkt zachtjes. Ondanks de twee tweelingen die ze vlak na elkaar heeft gekregen, heeft ze nog een lijn als van een tiener. Ze is echt tevreden in haar moederschap en Hennie ... Nee, op Joke is ze niet jaloers. Nooit!

Voorzichtig stoot ze haar vriendin aan. 'Zou je niet eens gaan slapen?'

Joke schrikt op. 'Ik was even weggedommeld. Hoe laat is het?'

'Een uur of twaalf. Ik had je al veel eerder naar bed moeten sturen.'

'Ben je gek! Als ik naar bed wil, zorg ik daar zelf voor. Ik heb heel gezellig met Daphne gepraat. Leuke meid! Maar je hebt gelijk, ik ben bekaf.' Hennie wil meelopen, maar Joke houdt haar tegen. 'Ik red me wel. Jij hebt genoeg te doen.'

'Ik ben het niet met je eens, Richard. Martin Luther King zit met een dilemma waar hij niet uitkomt, tenminste als hij niet heel snel een nieuwe koers gaat varen.' Hennie ligt bij Maarten op schoot en laat zijn woordenstroom over zich heen komen. 'Met geweldloze acties gaat het daar niet lukken. Ik vergelijk het met een kankergezwell, gelokaliseerd in het zuiden en daarna uitgezaaid naar het noorden, dat ga je ook niet te lijf met een Sinasprilletje. Toegegeven, King heeft het gezwell succesvol blootgelegd, maar om het weg te krijgen moet er diep gesneden worden, daar ben ik van overtuigd.'

Hij kijkt de kring rond en Richard knikt. 'Ik ben alleen bang dat de Black Panthers te ver doorschieten.'

'Kan zijn, maar zonder pijnlijke maatregelen verandert het logge Amerika echt niet van koers.'

Het aangename waas, waar Hennie altijd in vertoeft aan het eind van een geslaagd feest, doet haar instemmen ondanks haar vage overtuiging dat er iets in zijn redentie niet klopt. Ook de anderen lijken niet gemotiveerd om hem van repliek te dienen. Ze realiseert zich dat het feest op zijn einde loopt, maar ze wil nog even blijven liggen.

'Hé, Hennie, moet je kijken. Volgens mij is Eva straalbezopen!' De stem van Suus trekt haar roes weg en wankelend komt ze overeind. Daar ligt Eva onder de salontafel te slapen.

'Hoe komt zij hier?'

Suus haalt haar schouders op. 'Ik denk dat ze de restjes uit de glazen heeft gedronken. Tjee zeg, wat kan jouw dochter ronken!'

Eva. Juni 1967

Ik loop op en neer over het muurtje voor ons huis. Heel voorzichtig, want anders val ik in de rozen. Dat was op mijn verjaardag gebeurd toen ik voor het eerst op mijn nieuwe fiets fietste. Toen had ik overal stekels.

'Kom je naast me zitten?' Mama slaat met haar hand op mijn plekje. Hier zitten we elke ochtend op de *school bus* te wachten. Die brengt me naar de Amerikaanse school in Scheveningen. Het is vroeg. Sander slaapt en mama zit in haar ochtendjas. Ik zou ook weer naar bed willen. Ik voel me niet lekker van het ziek zijn gister, maar mama vindt dat ik naar school moet, want dat is belangrijk omdat ik Engels moet leren.

Toen ik net op school was, was het heel moeilijk, want de juffie van de *kindergarten* kon geen Nederlands. Ik had in mijn broek geplast omdat ik haar niet kon vertellen dat ik naar de wc moest. Dus had mama me de volgende dag een kaartje gegeven met het woord *bathroom*. Dat moest ik met een touwtje om mijn nek hangen.

Nu ken ik dat woord wel en nog heel veel andere. Vorige week had de juf van *second grade* me *rooster* geleerd en dat kende mama niet; ze dacht dat het een broodrooster was. Die juf praat in de pauze met mij, omdat ze Engels én Nederlands kan. Zij zegt dan *jump* en dan moet ik springen en ze zegt *run* en dan moet ik rennen. Als ik op het klimrek zit, roep ik '*look, look*'. Dan ben ik net als de andere kinderen.

Vandaag ga ik de juf vertellen over het feest. Dat heet *party* in het Engels. Dat er heel veel mensen waren en dat ik van mama mijn Amerikaans moest showen. Maar ik was te verlegen. Toen ging ik toch Nederlands praten. Dat was per ongeluk en mama was niet boos. Maar dát kan ik niet tegen de juf zeggen. Dat is te moeilijk Engels.

'Daar heb je de bus! Geef me een zoen!' Mama hangt me mijn tas om. 'Goed opletten! Dag liefje, tot straks.'